

A keresetek alakulása Magyarországon és az unióban, 2007

A tartalomból

- 1 Bevezető
- 1 Keresetek, reálbérek
- 1 Szellemi és fizikai foglalkozásúak bére
- 2 Keresetek iskolai végzettség szerint
- 2 Férfiak és nők keresetének alakulása
- 3 Bérkülönbségek gazdasági ágak szerint
- 3 Foglalkozásonkénti kereseti adatok

Bevezető

Az évközi statisztikában az intézményi munkaügyi adatgyűjtés enged bepillantást a hazai kereseti viszonyok alakulásába, míg uniós szinten az Eurostat – a tagországok adatszolgáltatásai révén – bocsát rendelkezésre adatokat. Ennek segítségével meghatározhatjuk a nemek, az iskolai végzettség, az ágak, az állományfőcsoportok, a foglalkozásonkénti vagy a korcsoportok szerinti bérek nagyságát.

Keresetek, reálbérek

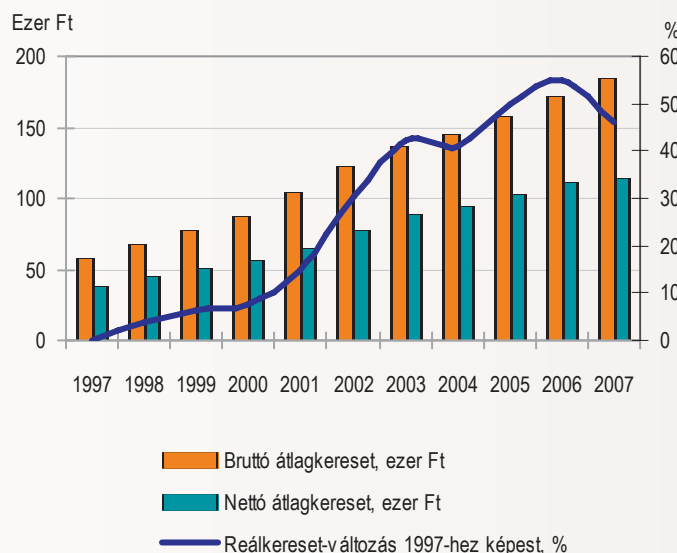
Hazánkban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak havi bruttó átlagkeresete 185 ezer forint volt 2007-ben, ami nominálisan 7,9%-kal haladta meg az előző évet. A dolgozók ebből az összegből átlagosan 114 100 forintot kaptak kézhez, ekkora volt a nettó kereset. Ez nominálisan 2,8%-kal volt magasabb a 2006. évinél. Mind a bruttó, mind a nettó bérek növekedési üteme 1988 óta a legalacsonyabb volt, amit jelentősen befolyásoltak az előző években meghozott kormányzati intézkedések: az alkalmazottakat terhelő egészségbiztosítási járulék többszöri emelése és a munkavállalói járulék emelése. Az elmúlt 10 évben – kivéve 2002, 2003 és 2005 – a bruttó keresetek nominális növekedési üteme meghaladta a nettó keresetét. 1997 és 2007 között a bruttó bérek 3,2-szeresére nőttek, a nettó fizetés pedig 3-szorosára. Ebben az időszakban a nettó átlagkereset a bruttó kereset 67%-áról 62%-ára csökkent.

A keresetek reálértéke 2007-ben 4,8%-kal csökkent az előző évhez képest, ezen belül a költségvetési intézményekben 5,8%-os, a versenyszférában 4,1%-os mérséklődés következett be. A csökkenés hátterében a kormányzati intézkedések, valamint a fogyasztói árak gyorsuló emelkedése áll. Érdemes azonban hosszabb időintervallumban szemlélni a keresetek alakulását. Az elmúlt 10 évben összességében közel 46%-kal

erősödött a keresetek reálértéke. Az időszak alatt 2002-ben és 2003-ban kiugróan magas, 13,6 és 9,2%-os növekedés következett be, míg két évet – 2004-et és 2007-et – reálbércsökkenés jellemezte. 2008-ban hónapról hónapra egyre kisebb mértékű a reálkeresetek csökkenésének üteme, 2008. január-áprilisban pedig már gyakorlatilag megegyezett az egy évvel korábbival.

1. ábra

A havi átlagkeresetek alakulása

Szellemi és fizikai foglalkozásúak bére

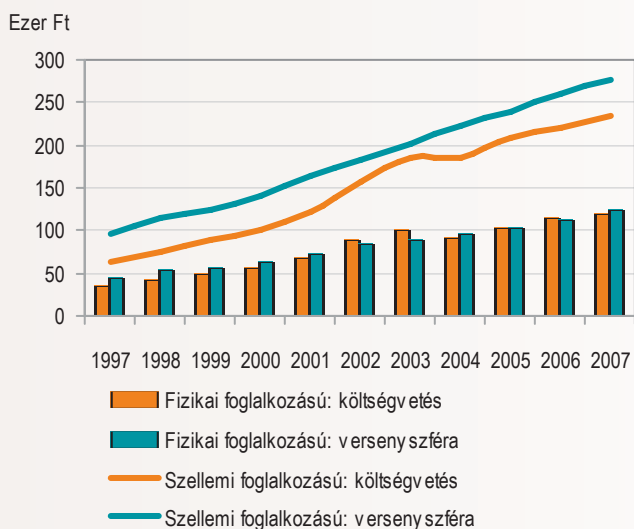
Állományfőcsoportok szerint vizsgálva a szellemi foglalkozásúak bruttó keresete 1997 és 2005 között egyre nagyobb mértékben haladta meg a fizikai foglalkozásúakét: 1997-ben 82%-kal, 2005-ben 117%-kal. Ez az előny az utóbbi két évben valamelyest mérséklődött, de tavaly is több mint a duplája volt a szellemi foglalkozásúak bruttó keresete a fizikaiakénak. A nettó kereseti különbség tendenciája hasonló volt, a differencia a bruttó béreknél valamivel kisebb, 62–77%-ot tett ki, 2007-ben ennek mértéke 73%.

A szellemi foglalkozásúak bruttó átlagkeresete 255 400 forintot, a fizikaiaké 122 500 forintot tett ki 2007-ben. Ezen belül a versenyszférában dolgozók bére mind a szellemi, mind a fizikai foglalkozásúak esetében magasabb volt az elmúlt évben, mint a költségvetésben alkalmazottaké. A szellemi foglalkozásúak a versenyszférában 276 500 forint bruttó bérrel rendelkeztek, míg a költségvetési intézményekben foglalkoztatottak 233 400 forinttal. A szellemi foglalkozásúak bruttó keresete a költségvetési intézményekben 1997 óta minden évben alacsonyabb volt a versenyszférában foglalkoztatottak béreéhez képest. A különbség 1998-ban volt a legnagyobb, a közszférában dolgozó szellemi foglalkozásúak keresete ekkor 35%-kal

maradt el a versenyszférában foglalkoztatottakétól, 2003-ban pedig a legkisebb volt ez a differencia, 8%. Az elmúlt két évben egyaránt 16% volt a költségvetési intézményekben foglalkoztatott szellemi foglalkozásúak kereseti hátránya. A fizikai foglalkozásúak bruttó átlagkeresete a versenyszférában 123 200 forintot tett ki 2007-ben, míg a költségvetésben ennél 3 ezer forinttal kevesebbet. 1997 és 2007 között négy évet kivéve (2002–2003 és 2005–2006) a költségvetési intézményekben alacsonyabb volt a fizikai foglalkozásúak bruttó keresete. A különbség azonban jóval kisebb a két szféra között, mint a szellemiek esetében. 1997-ben volt a legnagyobb a differencia, ekkor 22%-kal kerestek kevesebbet a költségvetésben foglalkoztatott fizikai foglalkozásúak, miközben a legkisebb különbség 2005-ben volt, ekkor gyakorlatilag megegyezett a két szférában dolgozók fizetése.

2. ábra

A havi bruttó átlagkereset alakulása állománycsoportonként

Keresetek iskolai végzettség szerint

Az **iskolai végzettség** döntően befolyásolja a foglalkoztatottak munkaerőpiaci státuszát, illetve ezen keresztül kereseti színvonalát. Általános tétel, hogy a magasabb iskolai végzettség a munkaerőpiacon könnyebb elhelyezkedést, és előnyösebb kereseti lehetőséget biztosít a foglalkoztatottaknak. 2007-ben az egyetemi végzettséggel rendelkezők bruttó átlagkeresete volt a legmagasabb, közel 409 ezer forint, ami 2,2-szerese a nemzetgazdaság átlagának. Ezzel szemben az általános iskola 8 osztályát végzetek bruttó bére a legalacsonyabb, ez 112 ezer forintot tett ki, ami hattizede a nemzetgazdaság átlagának. Ezen kívül nem éri el az országos átlagot a bruttó kereset színvonala a szakiskolát, a szakmunkásképzőt, a szakközépiskolát és a gimnáziumot végzetek körében sem, az elmaradás 7–36%-ot tett ki 2007-ben. A technikumot és a főiskolát végzetek keresete 12–47%-kal haladta meg a nemzetgazdaság átlagát.

Gazdálkodási formák szerint vizsgálva az iskolai végzettség okozta különbségek még inkább kidomborodnak. Az alacsonyabb végzettségűek a költségvetési szférában keresnek a legjobban, míg a magasabban iskolázottak a versenyszférában. A versenyszférában az egyetemi végzettségűek havi bruttó átlagkeresete meghaladta a fél millió forintot, ami több mint négy és félszerese az e szférában foglalkoztatott általános iskolai végzettségűekének. Ez az összeg másfélszerese a költségvetésben dolgozó egyetemi végzettségűek keresetének, továbbá hasonló a főiskolai végzettségűek előnye is (48%), míg a középfokúaké jóval kisebb.

1. tábla

Bruttó átlagkereset alakulása iskolai végzettség és gazdálkodási forma szerint, 2007*

Iskolai végzettség	(ezer Ft)			
	Versenyszféra	Költségvetés	Nonprofit szféra	Nemzetgazdaság összesen ^{a)}
Összesen	183	201	162	188
Ebből:				
Általános iskola 8 osztály	110	117	91	112
Szakiskola	118	134	116	120
Szaktanulmányok	131	129	114	130
Szakközépiskola	171	172	138	170
Gimnázium	179	168	135	174
Technikum	214	178	162	210
Főiskola	349	236	194	277
Egyetem	502	332	264	409

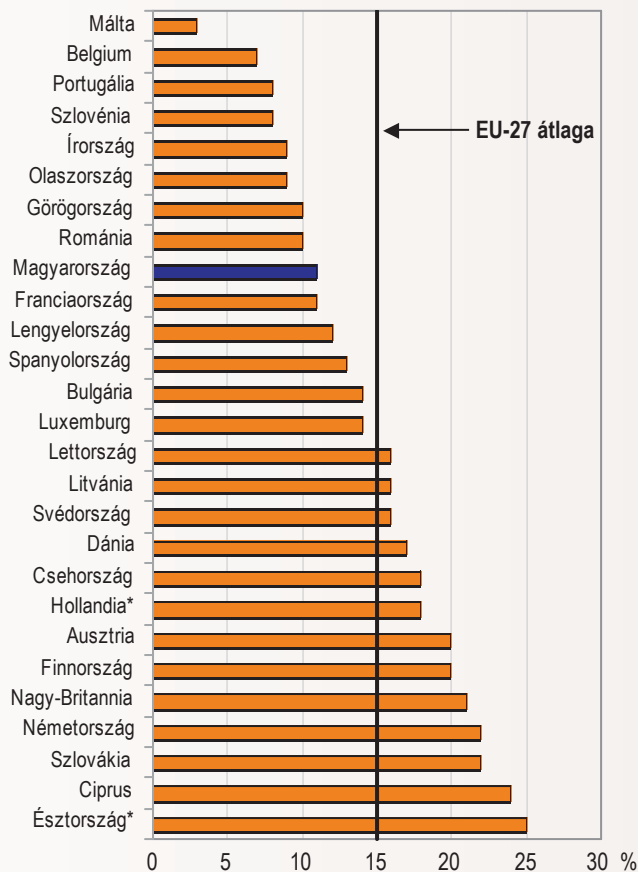
* A bruttó átlagkeresetek iskolai végzettség és gazdálkodási forma, valamint foglalkozásonkénti kereseti adatainak forrása a Foglalkoztatási és Szociális Hivatal adatbázisa.

a) A nemzetgazdaságban alkalmazásban állók 70%-a a versenyszférában, 27,1%-a a költségvetési intézményekben, 7,8%-a pedig a nonprofit szférában dolgozott.

Férfiak és nők keresetének alakulása

3. ábra

A férfi és a női bruttó keresetek különbsége a férfi keresetek százalékában, 2006

* 2005.

Nemek szerint vizsgálva Magyarországon a férfiak keresete hagyományosan meghaladja a nőkéét. 2006-ban a különbség 11%-ot tett ki, ami megegyezett az egy évvel korábbival, és számottevően alacsonyabb az egy évtizeddel korábbihoz képest. A nők esélyegyenlősége, vagyis, hogy azonos munkáért azonos bérezésre legyenek jogosultak az Európai Unió foglalkoztatáspolitikájának része. Ettől függetlenül a férfiak átlagkeresete valamennyi tagországban meghaladja a nőkéét. A rendelkezésre álló legfrissebb, 2006. évi adatok szerint az unióban átlagosan 15% a különbség a két nem keresete között, és az elmúlt 10 évben csupán kismértékű – 1 százalékpontos – csökkenés következett be. Hazánk a kedvezőbb helyzetű tagországok között található, 4 százalékponttal alacsonyabb az arány, mint az unió átlaga, és az elmúlt évtizedben jelentős javulás zajlott le ezen a területen, csakúgy mint Bulgáriában és Romániában. Az Európai Unióban a különbség Cipruson és Észtországban volt a legnagyobb a két nem kereseti színvonala között, 24 és 25%, míg Máltán a legkisebb, 3%.

Bérkülönbségek gazdasági ágak szerint

A nemzetgazdasági ágak közül 21 uniós országban a pénzügyi közvetítésben foglalkoztatottak bruttó fizetése a legmagasabb, gyakran többszöröse a nemzetgazdaság átlagának. Három országban (Belgium, Görögország és Írország) a villamosenergia-iparban dolgozók bruttó bére a legnagyobb, Dániában és Hollandiában a bányászatban, míg Cipruson az oktatásban alkalmazottak keresnek a legjobban. 23 tagországban a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén foglalkoztatottak fizetése a legalacsonyabb, Máltán és Görögországban az építőiparban dolgozóké, Cipruson a kereskedelem, javítás területén alkalmazottak, míg Dániában az egyéb közösségi, személyi szolgáltatás ágazatban foglalkoztatottak keresik a legkeveseb-

bet. Magyarország azon országok közé tartozik, ahol a pénzügyi közvetítés területén dolgozók bére a legmagasabb – a nemzetgazdasági átlag 2,1-szerese –, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén alkalmazottaké pedig a legkevesebb, az átlag hattizede.

Foglalkozásonkénti kereseti adatok

A **foglalkozásonkénti kereseti adatok** lehetővé teszik, hogy képet alkothassunk arról, melyik a legjobban, illetve legrosszabbul fizető szakma Magyarországon. 2007-ben a jogi végzettséggel rendelkezők (például: a bírók és ügyészek) bruttó keresete volt a legmagasabb, ez meghaladta a 615 ezer forintot havonta. Ezen kívül az adó és pénzügyi ismeretek szükségességét igénylő foglalkozások, úgy mint a közgazdász, az adószakértő, szaktanácsadó, illetve a könyvvizsgáló, könyvszakértő havi bruttó keresete is kiemelkedik, többszöröse a nemzetgazdaság átlagának. Az ezredforduló óta összességében nem következett be jelentős változás a legjobban kereső foglalkozások rangsorában. Helycserék ugyan történtek az elsők között, de újabb foglalkozások nem kerültek fel erre a listára. 2007-ben a képzettséget nem igénylő foglalkozások közül kerültek ki a legrosszabbul keresők. Az egyszerű mezőgazdasági foglalkozásúak (például: napszámos, mezőőr), az egyéb segédmunkások (például: alkalmi munkások), a lakás-, intézménytakarítók, illetve a konyhai kisegítők havi bruttó keresete nem vagy alig haladta meg a 90 ezer forintot. Az ezredforduló óta ebben a kategóriában jelentősebb elmozdulások történtek. 2000-ben a fodrász, borbély szakmában foglalkoztatottak havi bruttó keresete volt a legalacsonyabb, 34 400 forint. Hét év alatt számottevő növekedés következett be itt, és ennek köszönhetően e szakma kikerült a legrosszabbul kereső foglalkozások közül.

További információk, adatok (linkek):

[stADAT-táblák](#)

[EU-INFO statisztikai szolgálat](#)

Elérhetőségek:

nora.kelemen@ksh.hu

Telefon: 345–6443

[Információs szolgálat](#)

Telefon: 345–6789

www.ksh.hu